

De Tweede Kamer
Ter attentie van Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag
Nederland

Kenmerk
WKR 2024-003

Den Haag

28 maart 2024

Onderwerp

De noodzaak van rechtvaardig en effectief klimaatbeleid voor Nederland

Geachte heren Dijkgraaf en Van Zwol,

Veel van de opgaven waar een toekomstig programkabinet zich voor gesteld ziet zijn verbonden door klimaatverandering. Oud-informateur Kim Putters stelde een akkoord op hoofdlijnen voor met afspraken over diverse maatschappelijke vraagstukken, van woningbouw en zorg tot migratie en stikstof. Deze vraagstukken hebben allemaal te maken met de oorzaken en gevolgen van klimaatverandering. Rechtvaardig en effectief klimaatbeleid kan bijdragen aan deze maatschappelijke opgaven, met uiteindelijk een schoner, rechtvaardiger en gezonder Nederland. De Wetenschappelijke Klimaatraad (WKR) benadrukt dan ook het belang om klimaat mee te nemen in het hoofdlijnenakkoord.

De gevolgen van klimaatverandering worden steeds merkbaarder en 2023 brak volgens het KNMI opnieuw verschillende klimaatrecords.¹ Veel Nederlanders maken zich dan ook zorgen over de gevolgen van klimaatverandering.² De wetenschap laat zien dat het nog mogelijk is om de opwarming van de aarde te beperken tot de internationaal afgesproken grens van 1,5 graad, waarbij de meest ernstige effecten voor mens en natuur worden beperkt. Deze kans wordt wel steeds kleiner en zal grote internationale inspanning vragen.³

Nederland heeft als laaggelegen kwetsbare delta en met haar grote afhankelijkheid van fossiele brandstoffen veel belang bij nationale én internationale klimaatactie. De opbouw van een duurzame economie is cruciaal. Terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen (mitigatie) en aanpassing aan klimaatverandering (adaptatie) zijn noodzakelijk om verdere klimaatverandering te voorkomen en om weerbaar te zijn voor schadelijke effecten die op korte termijn zullen optreden. Om Nederland voor toekomstige generaties gezond, leefbaar en welvend te houden is het van groot belang dat Nederland actief, toekomstgericht klimaatbeleid voert.

Klimaatbeleid vraagt investeringen, maar die staan in schril contrast tot de grote kosten op de langere termijn wanneer je niet inzet op klimaatbeleid. Het maakt Nederland bovendien op diverse manieren toekomstbestendig. Wereldwijd klimaatbeleid draagt bij aan het structureel verlagen van collectieve uitgaven en risico's, zoals zorgkosten en milieuschade.⁴ Bovendien zijn de kosten van niets doen groter dan de benodigde investeringen voor klimaatbeleid:⁵ bij elke tiende graad verdere opwarming neemt de schade voor mens en maatschappij disproportioneel toe.

¹ KNMI (2024), De staat van ons klimaat 2023

² Zie bijvoorbeeld SCP (2020), Klimaatbeleid en de samenleving

³ UNEP (2023), Emissions Gap Report 2023

⁴ Zie voor Nederland bijvoorbeeld PBL (2018), Monetaire milieuschade in Nederland; zie ook The Lancet Commission on Pollution and Health (2018), [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(17\)32345-0](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(17)32345-0)

⁵ Voor een overzicht van relevante publicaties en schattingen, zie <https://www.climatepolicyinitiative.org/the-cost-of-inaction/>

De WKR staat het kabinet en parlement sinds 2023 bij door strategische beleidsadvisering op basis van wetenschappelijke inzichten uit verschillende vakgebieden. Afgelopen december bracht de Klimaatraad op verzoek van de minister voor Klimaat & Energie haar eerste adviesrapport⁶ uit, met als richtpunt het Klimaatplan 2025-2035. In het rapport identificeert de WKR een aantal belangrijke keuzes en uitgangspunten die van groot belang zijn in de transitie naar een klimaatneutraal en klimaatbestendig Nederland. Met deze brief attendeer ik u graag op enkele hoofdpunten uit het advies.

- 1. Geef richting met een visie op het Nederland van de toekomst.** De WKR adviseert de regering om te sturen op een klimaatneutraal en klimaatbestendig Nederland vanuit een breed gedragen toekomstbeeld. Een visie op het Nederland van de toekomst die vertrouwen en perspectief biedt. Het nieuwe kabinet heeft de kans om dit beeld vorm te geven en kan hier in een regeerprogramma enkele hoofdlijnen voor uitzetten.
- 2. Maak de transitie rechtvaardig.** Klimaatneutraal betekent dat er netto geen uitstoot van broeikasgassen plaatsvindt. Dat vraagt dus inspanningen van iedereen, maar niet iedereen heeft gelijke middelen en mogelijkheden om die inspanningen te doen. Oog voor de verdeling van kosten en baten over de maatschappij is dus nodig. Door duurzaam en sociaal beleid te combineren, bijvoorbeeld door het verduurzamen van woningen van kwetsbare huishoudens, kunnen meerdere problemen tegelijk worden aangepakt. Zo kan een nieuw kabinet brede bestaanszekerheid van Nederlanders vergroten.
- 3. Creëer meer speelruimte voor 2050 door te versnellen richting 2040.** Wat de WKR betreft zet Nederland zich in om rond 2040 minstens 90% van de uitstoot van broeikasgassen te reduceren ten opzichte van 1990. Zo is Nederland beter voorbereid op mogelijke tegenvallers en is er meer ruimte voor de moeilijkst te reduceren uitstoot tussen 2040 en 2050. Het nieuwe kabinet kan hier belangrijke eerste afspraken over maken en een Europees doel voor 2040 vertalen naar de Nederlandse Klimaatwet.

In het rapport *'Met iedereen de transities in'*, samengevat op de achterzijde van deze brief, heeft de WKR deze en andere ideeën verder uitgewerkt en onderbouwd. Ook in 2024 zal de raad adviezen uitbrengen over het klimaatbeleid. De raad ziet uit naar de samenwerking met het nieuwe kabinet en nadere kennismaking. Voor eventuele tussentijdse informatievoorziening aan u of de formerende partijen is de raad graag beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Prof. Dr. Ing. Jan Willeem Erisman
Voorzitter Wetenschappelijke Klimaatraad

---

⁶ WKR (2023), Met iedereen de transities in: Richtinggevende keuzes voor een klimaatneutraal en klimaatbestendig Nederland

Samenvatting van het advies 'Met iedereen de transities in' (2023)

Waarom is klimaatbeleid nodig?

Het tegengaan van en aanpassen aan klimaatverandering

- ▶ Niet op koers voor 1,5 - 2 graden opwarming
- ▶ Klimaatverandering is al merkbaar
- ▶ Aanpassen aan klimaatverandering gaat niet snel genoeg
- ▶ Klimaat is slechts één van de planetaire grenzen

Het veiligstellen van een leefbare aarde voor iedereen

Wat moet er gebeuren om klimaatverandering te beperken en een leefbare aarde veilig te stellen?

- ▶ **Versnelling realiseren naar klimaatneutraliteit in 2050 door te richten op 90 - 95% netto emissiereductie in 2040 ten opzichte van 1990**
Waarbij snel ervaring op wordt gedaan met CO₂-verwijdering uit de atmosfeer

- ▶ **Perspectief creëren voor Nederland door vanuit een gedragen toekomstvisie te sturen op transities**
Waarbij mitigatie- en adaptatiebeleid op elkaar wordt afgestemd

- ▶ **Afwenteling voorkomen door klimaatbeleid te voeren in samenhang met andere maatschappelijke opgaven**
Waarbij naast doelmatigheid en effectiviteit rechtvaardigheid wordt meegenomen

Hoe realiseren we versnelling, creëren we perspectief en voorkomen we afwenteling?

De Wetenschappelijke Klimaatraad pleit voor een systeem aanpak door te sturen op bevorderende randvoorwaarden en behandelt er drie:

Sturing voor de lange termijn

Duurzame keuzes en gedrag

Brede mix van beleidsinstrumenten

De Wetenschappelijke Klimaatraad pleit voor het sturen op transities en behandelt er drie:

Voedseltransitie

Transitie naar een circulaire economie

Energietransitie

Overzicht van de aanbevelingen uit het advies

Systeem-aanpak

Sturing

Duurzame keuzes en gedrag

Beleidsinstrumenten

Algemeen

- ▶ Richt beleid op 90-95% netto emissiereductie in 2040 ten opzichte van 1990
- ▶ Ontwikkel samen met de maatschappij een visie voor benodigde transities
- ▶ Voer de coördinatie over verschillende transities met een flexibele en adaptieve aanpak
- ▶ Maak gebruik van participatie door een brede groep burgers
- ▶ Neem een brede rechtvaardigheidsopvatting als uitgangspunt in het klimaatbeleid

- ▶ Richt beleid meer op duurzame keuzes en gedrag

- ▶ Bouw investeringen en subsidies af die niet in lijn zijn met klimaatneutraliteit en klimaatbestendigheid
- ▶ Voorkom dat CO₂-verwijdering ten koste gaat van emissiereductie, en doe er vóór 2035 ervaring mee op
- ▶ Versterk beleid met meer inzet op normeren en beprizen en streef naar een uniforme beprizing van broeikasgassen

Voedsel

- ▶ Stel doelen voor landbouwemissies in 2040 en 2050

- ▶ Stuur de vraag van voedsel naar een hoger aandeel plantaardig in voeding en minder verspilling

- ▶ Voer een normering in van broeikasgasemissies van de landbouw in samenhang met normen voor stikstof en water

Circulariteit

- ▶ Formuleer doelen voor 2040 en 2050 voor ketenemissies door materiaalgebruik

- ▶ Verwijder barrières voor de aanschaf en reparatie van duurzame producten en bereid spoedige implementatie van EU-wetgeving voor

- ▶ Stel beleid op voor de intensivering van hergebruik van koolstof

Energie

- ▶ Stel het afbouwpad van het ETS1 definitief vast: veil bij aanvullend nationaal beleid minder emissierechten
- ▶ Maak concrete transitieplannen voorwaardelijk bij grote uitstoters

- ▶ Versterk de ondersteuning van (energie) collectieven en VvE's

- ▶ Versterk de handhaving van bestaande energienormeringen
- ▶ Voer energienormering in voor bestaande woningen en borg daarbij rechtvaardigheid